

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง เจตคติของประชาชนที่มีต่อการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการของชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์ ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองขอนแก่น ผู้วิจัยขอเสนอเอกสาร และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- 2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ
- 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติของประชาชนต่อการตรวจสอบ
- 2.3 โครงการมวลชนสัมพันธ์

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

คำว่า "เจตคติ" มาจากศัพท์ภาษาลาตินว่า แอปตุส (Aptus) ซึ่งตรงกับคำว่า "เหมาะสม" (Fitness) หรือการปรับตัว (Adaptedness) ในปัจจุบัน "เจตคติ" ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า "attitude" แต่เดิมในภาษาไทยใช้คำว่า "ทัศนคติ" ฉะนั้นในการวิจัยนี้ บางครั้งต้องใช้คำว่า "ทัศนคติ" ตามเจ้าของของเอกสารอ้างอิง

2.1.1 ความหมายของคำว่า เจตคติ

"เจตคติ" (attitude) หรือ "ทัศนคติ"

เป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความคิด ความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่าง การแสดงออกทางด้านการพูดเป็นความคิด (opinion) และความคิดนี้เป็นสัญลักษณ์ของทัศนคติ ดังนั้น ถ้าเราอยากจะวัดทัศนคติเราก็สามารถทำได้ โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ความหมายของคำว่า "เจตคติ" จาก Encyclopedia of Psychology (1972) ได้กล่าวไว้ว่า

เจตคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์ รวมถึงท่าทีที่แสดงออกอันบ่งบอกถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากประสบการณ์โดยตรง หรือการเรียนรู้ อิทธิพลจากการเลี้ยงดูทางบ้าน

เจตคติเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการแสดงออกทางด้านปฏิบัติหรืออาจกล่าวได้ว่า เจตคติเป็นสภาพความพร้อมที่จะปฏิบัติได้ตอบโต้หากมีแรงจูงใจ (Motive) และแรงขับ (Drive) การแสดงออกของเจตคติดีมีอยู่ 2 รูปแบบ คือเจตคติในเชิงบวก (Positive Attitude) คือท่าทีหรือความรู้สึกในทางดีในทางยอมรับ ส่วนการแสดงออกของเจตคติอีกแบบหนึ่งคือเจตคติในเชิงลบ (Negative Attitude) คือท่าทีหรือความรู้สึกในทางตรงกันข้าม นอกจากนี้ยังมีผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่านได้ให้คำนิยามหรือความหมายของคำว่า "เจตคติ" ไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

Allport (1935) กล่าวว่า เจตคติหมายถึง สภาวะความพร้อมทางจิต ซึ่งจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็แรงที่จะกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่จะมีต่อบุคคล สิ่งของหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

Nunnally (1959) กล่าวว่า เจตคติหมายถึงท่าทีแสดงออกล่วงหน้าให้รู้ว่าปฏิกิริยาที่มีต่อวัตถุ สถานที่หรือบุคคลในระดับชั้นต่าง ๆ กันไปในทางบวกหรือทางลบจะมากหรือน้อยเพียงใดก็ตาม

Turston (1967) กล่าวว่า เจตคติเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาชนิดหนึ่งที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยง่าย แต่เป็นความโน้มเอียงทางด้านจิตใจภายในแสดงออกให้เห็นได้โดยเป็นพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ยังกล่าวว่า เจตคติเป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึกและความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้น การวัดเจตคติจึงวัดโดยตรงไม่ได้แต่สามารถวัดได้ในรูปความคิดเห็น (Opinion) หรือการแสดงออกทางภาษา (Verbal Expression)

Hilgard (1975) กล่าวว่า เจตคติหมายถึง พฤติกรรมหรือความรู้สึกครั้งแรกที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่อแนวความคิดใดหรือต่อสภาพการณ์ใด ๆ ในทางเข้าหาหรือหนีออกจาก และเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองไปในทางเอนเอียงที่จะไปในลักษณะเดิมเมื่อพบกับสิ่งดังกล่าวได้อีก

Anastasi (1976) กล่าวว่า เจตคติหมายถึง ความโน้มเอียงที่จะแสดงออกมาว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น ต่อเชื้อชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี หรือสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น เจตคติไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรงแต่สามารถสรุปคาดพิง (Inferred)

จากพฤติกรรมภายนอกทั้งที่ต้องใช้ภาษาและไม่ใช้ภาษา

โสภา (2502) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง การรวบรวมความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น และความจริงซึ่งได้แก่ ความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งความรู้สึกซึ่งเป็นการประเมินค่าทั้งทางบวกและทางลบทั้งหมดจะเกี่ยวพันกัน เจตคติเมื่อได้ก่อรูปขึ้นมาแล้ว ยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้ เพราะมีแนวโน้มที่จะคงอยู่ตลอดเวลา คือมนุษย์จะยอมเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดของตนโดยปราศจากบังคับหรือต่อสู้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นไปได้ยากมาก

ชาย (2502) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความคิดที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับ สิ่งหนึ่งสิ่งใด เจตคติไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ แต่เกิดขึ้นและฝังใจอยู่ในใจ หลังจากที่ได้ถูกสั่งสอนให้ชอบ หรือเกลียด ยอมรับหรือไม่ยอมรับในสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นเวลานานพอสมควร หรือโดยที่ผู้นั้นได้รับประสบการณ์ด้วยตนเอง แต่ต้องเป็นประสบการณ์ที่ประทับใจอย่างมาก หรือเกิดขึ้นบ่อย ๆ จนเกิดความรู้สึกฝังใจที่จะยอมรับเจตคตินั้นเกิดจากการเรียนรู้ ฉะนั้น เมื่อเขาประสบสิ่งที่ชอบยอมแสดงปฏิกิริยาอย่างหนึ่ง แต่ถ้าพบสิ่งที่ไม่ชอบปฏิกิริยาด้านไม่ดีก็จะเกิดขึ้น เจตคติของแต่ละบุคคลจะคล้ายกัน หรือแตกต่างกันก็สุดแต่สิ่งที่เขาได้เรียนรู้และประสบการณ์มาอย่างไร

Good (อ้างถึงใน ประชา, 2529) ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า เจตคติคือสภาพความพร้อมที่จะแสดงออกซึ่งอาจจะเป็นไปในทางพอใจหรือต่อต้านบุคคลสภาพการณ์บางอย่างหรือสิ่งใด ๆ

นิพนธ์ (2521) ได้กล่าวถึงเจตคติว่า เป็นสิ่งที่ชี้นำการแสดงออกของบุคคลที่จะกระทำต่อสิ่งของ บุคคลหรือสถานการณ์ เจตคตินี้จึงมีความสำคัญในการมีปฏิกิริยาโต้ตอบสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวหากบุคคลจะกระทำหรือแสดงออกอะไรสักอย่างหนึ่งออกมาต่อสิ่งใด ๆ เขาย่อมกระทำไปตามเจตคติที่เขามีต่อสิ่งนั้น ๆ เจตคติของบุคคลจึงมีอิทธิพลในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความสัมพันธ์ทางสังคม

2.1.2 องค์ประกอบของเจตคติ

เนื่องจากเจตคติตามความหมายทางจิตวิทยามีขอบเขตที่กว้างขวางเกี่ยวข้องไปถึงปัจจัยหลายอย่างเช่น ลักษณะความชอบ การเลือก การตอบสนอง เป็นต้น เพื่อความเข้าใจเรื่องของเจตคติให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงควรทราบถึงองค์ประกอบของเจตคติ ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ประการคือ

2.1.2.1 องค์ประกอบทางการรู้การเข้าใจ (cognitive core) องค์ประกอบด้านนี้เกี่ยวข้องกับการจัดประเภทประสบการณ์ทางการรับรู้การเข้าใจที่สัมพันธ์กันได้แก่ ความเชื่อ (belief) หรือความคิด (Idea) ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดว่าเป็นอย่างไร คืออะไร อะไรถูกอะไรผิด องค์ประกอบด้านการรู้การเข้าใจของเจตคติมีขอบข่ายของเจตคติที่กว้างขวาง บางเจตคติก็เฉพาะเจาะจงมากเช่น เจตคติที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มาอยู่เวรยามตามหน้าที่ที่เคยปฏิบัติอยู่เป็นประจำ บางเจตคติก็มีขอบข่ายกว้างขวางเช่น เจตคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตลอดจนถึงเจตคติที่เป็นนามธรรมมากขึ้น เช่น เจตคติที่มีต่อความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

2.1.2.2 องค์ประกอบทางอารมณ์ (behavioral tendencies) องค์ประกอบทางด้านอารมณ์เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ เช่น ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ หึงพ้อใจหรือไม่หึงพ้อใจโดยปกติเจตคติของคนที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกและอารมณ์ประกอบกับองค์ประกอบทางการรู้การเข้าใจเสมอ ความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ สามารถแสดงออกในเจตคติทางบวก (positive attitude) ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็หมายถึงความรู้สึกชอบหรือพอใจในสิ่งนั้น และในทางตรงกันข้ามจะแสดงออกในเจตคติทางลบ (Negative attitude) ต่อสิ่งใดก็หมายถึงความรู้สึกไม่ชอบ ไม่ชื่นชมหรือรู้สึกเจ็บปวดต่อสิ่งนั้น

2.1.2.3 องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (behavioral tendencies) องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคลที่มีความโน้มเอียงจะแสดงปฏิกิริยานั้นได้ตอบ เป็นการยอมรับหรือไม่ยอมรับเช่นพฤติกรรมการเลือก พฤติกรรมในการตัดสินใจ เป็นต้น องค์ประกอบทางการรู้การเข้าใจหรือทางด้านเหตุผล และทางด้านอารมณ์ มีส่วนสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม กล่าวคือถ้าบุคคลมีเจตคติทางบวกต่อสิ่งหนึ่ง

เขาก็มีแนวโน้มที่จะเข้าไปใกล้สิ่งนั้นในทางตรงกันข้ามหากบุคคลที่มีเจตคติในทางลบต่อสิ่งหนึ่ง เขาก็มีแนวโน้มที่ถอยห่าง หรือหลีกเลี่ยงจากสิ่งนั้น ซึ่งแสดงว่าความเชื่อและอารมณ์เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล แต่อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลมีเจตคติ (ด้านการรู้การเข้าใจ และอารมณ์) ทางบวกหรือทางลบต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด บุคคลอาจจะแสดงพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับเจตคติจริง ๆ ก็ได้ เช่น ในการเลือกผู้แทนราษฎรมีผู้สมัครคนหนึ่งมาขอให้เราช่วยเหลือเขา เราก็รับว่าจะช่วยสนับสนุนเขาแท้จริง ๆ แล้วเราไม่ชอบเขาเลย พอเวลาลงคะแนนเสียงก็ลงให้ผู้อื่นเป็นต้น แต่ส่วนใหญ่แล้วองค์ประกอบทั้งสามประการจะมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันไปในทางเดียวกัน เช่น การที่ประชาชนมีเจตคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เราอาจแยกพิจารณาได้ตามองค์ประกอบได้ว่า เขามีความเชื่อ มีความรู้เกี่ยวกับงาน ของตำรวจว่ามีอะไรบ้าง การปฏิบัติงานของตำรวจเป็นอย่างไร เป็นองค์ประกอบด้านความคิด ความเข้าใจ และเขาจะมีความรู้สึก มีอารมณ์หรือความชอบ ความพอใจต่อการปฏิบัติงานเป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์ เมื่อพบเจ้าหน้าที่กำลังปฏิบัติงานอยู่เขาจะให้ความร่วมมือร่วมใจ หรือช่วยเหลือการปฏิบัติงานของตำรวจเป็นองค์ประกอบด้านพฤติกรรม องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ จะมีระดับความเข้มและความซับซ้อนแตกต่างกัน เช่น บางคนอาจมีความรู้สึกชอบ และให้การสนับสนุนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจถึงขนาดยอมร่วมมือร่วมใจเป็นสายให้กับตำรวจในการสอดส่องดูแลเหตุร้ายและผู้ร้ายแทนตำรวจ หรือบางคนอาจจะรู้สึกยินดีและสนับสนุนโดยการทักทายยิ้มแย้มเท่านั้นก็ได้ นั่นคือความเข้มของเจตคติที่มีต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ การให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจอาจเกิดจากความเชื่อหลาย ๆ สาเหตุ เช่น มีญาติพี่น้องหรือคนรู้จักเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรืออาจมีผลประโยชน์จากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เขาก็แสดงพฤติกรรมสนับสนุนการปฏิบัติงานดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนขององค์ประกอบของเจตคติ

แต่อย่างไรก็ตามส่วนมากแล้วระดับความเข้มและความซับซ้อนขององค์ประกอบทั้งสามประการจะเป็นไปในทางสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป เจตคติของบุคคลนั้นก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

2.1.3 การเกิดเจตคติ

เจตคติ เกิดจากผลของการเรียนรู้ เช่นเดียวกับการเรียนรู้ทางสังคมอื่น ๆ
Freeman และคณะ (1981) กล่าวถึงการเกิดเจตคติไว้ดังนี้

2.1.3.1 เจตคติเกิดจากการวางเงื่อนไขและการเสริมแรง (Conditioning and Reinforcement)

การเรียนรู้ทางสังคมทำให้เกิดเจตคติ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมจะสร้างความรู้สึกร่วมและความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมนั้นๆ บุคคลจะเกิดความรู้สึกทางบวกหรือทางลบต่อสิ่งที่เขามีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันเป็นความหมายของเจตคติ

พฤติกรรมของบุคคลส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเสริมแรงและการวางเงื่อนไข บุคคลจะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดซ้ำ ๆ ถ้าผลของการกระทำนั้นนำมาซึ่งความพึงพอใจและเขาจะมีเจตคติทางบวกต่อสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้ามการกระทำสิ่งใดแล้วนำมาซึ่งความไม่พึงพอใจเขาจะหลีกเลี่ยงสิ่งนั้น และมีเจตคติทางลบต่อสิ่งนั้น

2.1.3.2 เจตคติเกิดจากสิ่งล่อใจและความขัดแย้ง (Incentives and conflicts)

ในทัศนะนี้เชื่อว่าสิ่งล่อใจและการใช้เหตุผลในการเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นที่มาของเจตคติ สิ่งล่อใจจะเป็นตัวกำหนดเจตคติ เจตคติทางบวกจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับสิ่งล่อใจจากการมีเจตคติทางบวกต่อสิ่งนั้น ทฤษฎีนี้เน้นความสำคัญของการที่บุคคลจะได้รับ (gain) หรือสูญเสีย (lose) สิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อเกิดเจตคติ สำหรับความขัดแย้ง (conflict) เมื่อเกิดขึ้นในบุคคลใด บุคคลนั้นจะเลือกยอมรับในสิ่งที่ทำให้เขาได้รับความพึงพอใจสูงสุด

2.1.3.3 เจตคติเกิดจากความสอดคล้องของความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Consistency)

การเกิดเจตคติในทัศนะนี้ หมายถึงการที่บุคคลแสวงหาข้อมูลเพื่อยืนยันว่าความรู้ความเข้าใจของตนถูกต้อง ถ้าความรู้ความเข้าใจของเขาสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจของคนอื่น ๆ เขาจะแสวงหาความสอดคล้องจากคนอื่น ๆ มากขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากความรู้ความเข้าใจของเขาไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจของคนอื่น เขาจะพยายามทำให้ความไม่สอดคล้องนั้นหมดไปหรือน้อยที่สุด ตามแนวคิดนี้โครงสร้างของความรู้ความเข้าใจมีอิทธิพลอย่างมากต่อเจตคติและพฤติกรรมของบุคคล

2.1.4 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

เจตคติของบุคคลเมื่อได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นแล้ว จะมีลักษณะยั่งยืนและคงทนอยู่ตลอดไปจนกว่าจะมีการได้รับข้อมูลเพิ่มเติมให้เปลี่ยนเป็นอย่างอื่น เจตคติจะเป็นตัวสะท้อนให้เราได้เข้าใจถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลได้แก่ การสะท้อนให้เข้าใจถึงประสบการณ์บุคลิกภาพ และความต้องการของบุคคลตลอดจนค่านิยม ซึ่งเป็นตัวที่จะช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นในการควบคุมและทำนายถึงพฤติกรรมของบุคคล จำเป็นต้องเข้าใจปัจจัยที่เกี่ยวข้องและวิธีการที่จะเปลี่ยนแปลงเจตคติอีกด้วย

2.1.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

ในการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคตินั้น สิ่งที่ต้องพิจารณาคือการยอมรับการเปลี่ยนแปลงและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงอันเป็นจุดที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือไม่เปลี่ยนเจตคติ Schneider (1976) ได้อธิบายว่ามีปัจจัยพื้นฐาน 3 ประการ ดังนี้คือ

2.1.5.1 การคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตน(hedonism factor) คือ ความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลที่มีว่าถ้าเปลี่ยนแปลงแล้ว ตนจะได้รับผลประโยชน์อะไรมากขึ้น ถ้าได้รับผลประโยชน์จึงจะเปลี่ยนแปลงและผลประโยชน์รวมหมายถึงความรู้สึกหรืออารมณ์ที่ดีที่สุขสบายด้วย (feeling and Mood) จากการทดลองของ Janis และคณะ (1965) พบว่าการทำให้บุคคลมีความรู้สึกที่ดี สบายใจจะช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ดี และในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลมีความรู้สึกไม่ดี ไม่สบายใจ การต่อต้านจะเกิดขึ้นมากกว่าการยอมรับ

2.1.5.2 ข่าวสาร (Information factor) บุคคลจะยอมรับการเปลี่ยนแปลง ถ้าเขาต้องการเหตุผลหรือความจริง และข่าวสารนั้นได้ให้เหตุผลตามความจริงที่สอดคล้องกับค่านิยมของเขา แต่ผลจะเป็นไปในทางตรงข้ามคือ ปฏิเสธการเปลี่ยนเจตคติ ถ้าข่าวสารนั้นขัดแย้งกับค่านิยม เจตคติและพฤติกรรมอื่น ๆ ของเขา

2.1.5.3 ลักษณะบุคลิกภาพของผู้รับสาร การที่บุคคลจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเจตคติหรือไม่จะขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของเขาด้วย คนที่มีบุคลิกภาพเป็นคนใจกว้างยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่นก็มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ง่าย และตรงข้ามคนที่ไม่ชอบยอมตามผู้อื่นมีลักษณะ

ยึดมั่นในตนเองสูง จะมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงต่ำ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติของประชาชนต่อตำรวจ

เจตคติของประชาชนที่มีต่อตำรวจเท่าที่ประมวลและรวบรวมมาได้จากผลการวิจัย พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

2.2.1 เจตคติและความต้องการของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ สามารถจำแนกออกได้ดังนี้ (ธรรมรงค์, 2529)

(1) เจตคติเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ประชาชนส่วนใหญ่ยังรู้สึกหวาดระแวงภัยอาชญากรรมอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากสภาพปัญหาอาชญากรรมที่ผ่านมาเกิดมากขึ้นและมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงและโหดร้ายขึ้นไปอีก ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นสร้างความวิตกกังวลให้แก่ประชาชนมาตลอด ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจยังอยู่ในระดับไม่พึงพอใจของประชาชน ถึงแม้จะมีตำรวจสายตรวจคอยสอดส่องดูแลและการตั้งด่านตรวจค้นเพื่อป้องกันอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นแล้วก็ตาม ประชาชนยังเห็นว่าตำรวจควรได้มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยการทำงานอย่างมีระบบและแบบแผนให้ได้มาตรฐาน

(2) เจตคติเกี่ยวกับการให้บริการแก่ประชาชนบนสถานีตำรวจ ประชาชนแทบทั้งหมดให้ความเห็นว่า การปฏิบัติงานของตำรวจในระดับสถานีในการให้บริการยังขาดความกระตือรือร้น ขาดความเอาใจใส่และความห่วงใยในสวัสดิภาพในความเป็นอยู่ของประชาชน นอกจากนี้ยังพบว่า การให้บริการแก่ผู้มาติดต่อมักจะเลือกที่รักมักที่ชัง ซึ่งสร้างความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนที่มีฐานะยากจน ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีนิสัยชอบแบ่ง ช่มชู้ ตลอดจนทำตัวเป็นนายของประชาชนอยู่เสมอและยังชอบใช้อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาประโยชน์อีกด้วย

(3) เจตคติเกี่ยวกับการควบคุมการจราจร ประชาชนโดยทั่วไปเห็นว่าการอำนวยความสะดวกการจราจรของตำรวจยังขาดประสิทธิภาพในเรื่องการประสานงาน การบำรุงรักษา ซ่อมแซม เครื่องหมายสัญญาณการจราจรให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี การป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจรตำรวจควรจัดเจ้าหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวกตามสถานที่ต่าง ๆ และเข้มงวด

เกี่ยวกับการกระทำผิดกฎจราจรให้มากขึ้น ส่วนการอำนวยความสะดวกเมื่อมีอุบัติเหตุจราจรเกิดขึ้น ตำรวจมักจะเดินทางมาล่าช้า ดังนั้น ตำรวจควรมีสายตรวจพิเศษเกี่ยวกับการจราจรที่สามารถปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อมีการจราจรติดขัดหรือเมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น

(4) เจตคติเกี่ยวกับความร่วมมือกับประชาชน โดยทั่วไปแล้วประชาชนยังรู้สึกกลัวตำรวจอยู่ เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้มีอำนาจ อาวุธ และกฎหมายอยู่ในมือ พร้อมทั้งจะกลั่นแกล้งและทำความเสียหายให้กับประชาชนได้ ตลอดเวลาทำให้ช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชนยังคงกว้างขวางอยู่ ดังนั้นการที่ประชาชนจะให้ความร่วมมือกับตำรวจได้อย่างเต็มที่ ตำรวจจะต้องสร้างความใกล้ชิดความไว้วางใจและความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนมากกว่านี้ โดยการออกเยี่ยมเยียนพบปะกับประชาชน เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่างๆ และขอความร่วมมือในการสอดส่องเหตุร้ายตลอดจนแนะนำให้ประชาชนรู้จักวิธีการป้องกันอาชญากรรม

(5) เจตคติเกี่ยวกับความประพฤติและวินัยของตำรวจ ประชาชนส่วนใหญ่ยังรู้สึกว่าตำรวจยังประพฤติตัวไม่เหมาะสม ยังทำตัวอยู่เหนือกฎหมายปฏิบัติงานด้วยความไม่เป็นธรรมเห็นแก่พวกพ้องและคนสีเดียวกัน ขาดความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ตำรวจควรได้มีการเสริมสร้างระเบียบวินัยให้แก่ข้าราชการตำรวจได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่และปฏิบัติงานให้สมเกียรติ เพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานตลอดจนปลูกฝังมารยาทและศีลธรรมอันดี มีความจริงใจในการทำงานเพื่อประชาชนโดยแท้จริง

2.2.2 จากการศึกษาวิจัยของกองบัญชาการตำรวจนครบาล (2520) เรื่อง หัตถ์คดีของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของตำรวจนครบาล พบว่าประชาชนที่เคยไปติดต่อกับตำรวจมีหัตถ์คดีที่ไม่ดีต่อตำรวจเป็นเปอร์เซ็นต์สูงกว่าประชาชนที่ไม่เคยไปติดต่อกับตำรวจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความบกพร่องของการปฏิบัติงานของตำรวจ และโดยส่วนใหญ่แล้วพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจชอบใช้อำนาจข่มขู่ทำตัวเป็นนายประชาชนตลอดจนมีกิริยาวาจาไม่สุภาพ ซึ่งภาพพจน์ที่ไม่ดีของตำรวจในสายตาของประชาชนควรจะต้องได้รับการแก้ไข

2.2.3 การศึกษางานวิจัย เรื่อง "ทัศนคติของผู้ต้องขังต่อกระบวนการยุติธรรม" ของธวัชชัย (2526) พบว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการสืบสวนจับกุมสอบสวนผู้ต้องขังด้วยวิธีการนอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ยกเว้นในคดีสำคัญๆ ในการปฏิบัติงานผู้ต้องขังเห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจและศาลมีข้อขัดแย้งกันในด้านแนวความคิดและการปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากศาลพิจารณาลงโทษเฉพาะคดีที่มีพยานหลักฐานแน่ชัดว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความผิดจริง ในขณะที่ตำรวจได้สัมผัสกับปัญหาและรู้รายละเอียดในแต่ละคดีมากกว่า (แต่ไม่สามารถหาพยานหลักฐานสำคัญมามัดตัวผู้ต้องหาได้) เมื่อศาลสั่งปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยไปย่อมมีผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยการร่วมมือประสานงานกันทั้งด้านแนวความคิดและแนวทางการปฏิบัติอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม

2.2.4 จากการวิจัย เรื่อง "ทัศนคติของประชาชนต่อประสิทธิภาพของตำรวจในการให้บริการประชาชนศึกษาเฉพาะสถานีตำรวจนครบาลบางยี่เรือ" (ปิยะ, 2525) พบว่าประชาชนเพศชายเห็นว่าการปฏิบัติงานของตำรวจมีประสิทธิภาพ ส่วนเพศหญิงเห็นว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตำรวจยังไม่ดีเท่าที่ควร ประชาชนที่มีรายได้สูงเห็นว่าตำรวจปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ แต่ผู้มีรายได้ต่ำเห็นว่ามีประสิทธิภาพต่ำ นอกจากนี้ประชาชนที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า การปฏิบัติงานของตำรวจยังไม่มีประสิทธิภาพ

2.2.5 จากการศึกษาวิจัย เรื่อง "ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อตำรวจนครบาลปี พ.ศ. 2527" (ไพรัช, 2527) พบว่าทัศนคติของประชาชนที่มีต่อตำรวจมีแนวโน้มไปในทางเสื่อมเสียสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจ การปฏิบัติหน้าที่มีขอบของตำรวจ และไม่เป็นที่อบอุ่นใจแก่ประชาชน

2.2.6 จากการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีประสิทธิภาพในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองขอนแก่น (ธรรมรงค์, 2529) พบว่า ประชาชนที่มาติดต่อที่ไม่เกี่ยวข้องกับคดีและเกี่ยวข้องกับคดีมีความเห็นพ้องกันว่า การให้บริการของตำรวจยังมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับต่ำ การปฏิบัติงานในหน้าที่ล่าช้า การปฏิบัติงานของตำรวจในปัจจุบันในบางเรื่องไม่ทันต่อเหตุการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการให้บริการต่อประชาชนที่ไม่เกี่ยวกับคดี ยังอยู่ในระดับที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้เนื่องจากตำรวจยังขาดความสนใจในการให้บริการและล่าช้า สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับคดีพบว่า การทำงานในหน้าที่ของตำรวจยังมีประสิทธิภาพต่ำ ตำรวจต้องดำเนินการให้รวดเร็วและเป็นธรรมให้มากยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงเจตคติของประชาชนที่มีต่อตำรวจว่ามีแนวโน้มไปในทางเสื่อมเสียสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากสภาพการณ์ดังกล่าวยังคงอยู่ การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจย่อมก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคอย่างแน่นอน เพราะตำรวจจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากประชาชน แนวทางที่จะช่วยให้การปฏิบัติภารกิจของตำรวจสำเร็จ ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องเลือกใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพ โครงการมวลชนสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่กรมตำรวจ เชื่อว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยขจัดช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชน ตลอดจนสร้างความร่วมมือร่วมใจในอันที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

2.3 โครงการมวลชนสัมพันธ์

ความหมายของงานมวลชนสัมพันธ์

เพื่อสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานชุดมวลชนสัมพันธ์ที่ถูกต้องผู้วิจัยจึงขอเสนอคำนิยามเกี่ยวกับมวลชนสัมพันธ์ให้ชัดเจนดังนี้ (กรมตำรวจ มบป) "มวลชน" หมายถึงตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่รวมตัวกันเข้าอย่างมีแบบมีแผน เป็นหมู่เป็นหมวด โดยมีการจัดตั้งอย่างแน่ชัดว่าใครมีตำแหน่งหน้าที่อะไร มวลชนจะมีลักษณะเป็นกลุ่มก้อนที่มีผู้นำกลุ่มคอยควบคุมกันเป็นหน่วยหรือเป็นส่วน ๆ การเคลื่อนไหวจะมีจุดหมายปลายทางที่แน่นอน การเคลื่อนไหวจะเป็นไปอย่างมีจังหวะ ซึ่งสามารถควบคุมได้ไม่ว่าจะต้องการให้เคลื่อนไหวหรือสลายตัวอย่างใดเมื่อใด

"สัมพันธ์" ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า "relations" หมายถึงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วยการผูกพัน เมื่อนำเอาคำว่า มวลชนและสัมพันธ์มารวมกันแล้ว "มวลชนสัมพันธ์" หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน เกี่ยวข้องผูกพันกัน มีแนวความคิดไปในทางเดียวกันและสามารถรวมคำสั่งเข้าด้วยกันและดำเนินงานกิจกรรมใด ๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้ ดังนั้น "งานมวลชนสัมพันธ์" ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ จึงหมายถึง งานที่ตำรวจได้กระทำเพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเกิดการรวมตัวกันมีความสัมพันธ์ ผูกพันเกี่ยวข้องต่อกัน ร่วมมือประสานการปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจหรือเป็นการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ เพื่อให้ตำรวจมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับสังคมและชุมชนให้มีความเข้าใจในปัญหาซึ่งกันและกันตลอดจนร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งในการปฏิบัติงานชุดมวลชนสัมพันธ์ได้ถูกกำหนดเป็นนโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

2.3.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6(พ.ศ.2530-2534)มีหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ พอสรุปได้ว่า

2.3.1.1 เน้นการป้องกันอาชญากรรมเป็นหลัก เพื่อลดปัญหาให้ได้ผลอย่างจริงจังและเสริมด้วยมาตรการปราบปรามควบคู่กันไป โดยมีการวางแผนและกำหนดมาตรการที่ชัดเจน คือ

(1) ใช้หลักชุมชนสัมพันธ์ในการป้องกันอาชญากรรม เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชน และกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรเป็นสำคัญ

(2) แสวงหาความร่วมมือจากชุมชนและภาคเอกชน ในการรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนและเพื่อให้ประชาชนร่วมมือในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมและต่อต้านยาเสพติด เน้นในชุมชนแออัดและสถานศึกษา ตลอดจนให้ชุมชนและครอบครัวมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

2.3.1.2 จัดระบบการป้องกันอุบัติเหตุ คือให้ความรู้เรื่องอุบัติเหตุแก่ประชาชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในความปลอดภัย

2.3.1.3 ส่งเสริมบทบาทของชุมชนและครอบครัว ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมโดย

(1) รณรงค์ให้ตระหนักถึงบทบาทในการป้องกันปัญหาสังคม

(2) สนับสนุนการจัดองค์กรของชุมชนขึ้นเอง ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตชุมชนแออัด เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาสังคม

2.3.2 แผนมหาดไทยแม่บท ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2530-2534) มีหลักการเกี่ยวกับการพัฒนา ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ พอสรุปได้ว่า

2.3.2.1 ส่งเสริมให้ชุมชนทั้งในเมืองและในชนบทเข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาทในการเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง โดย

(1) สนับสนุนให้คณะกรรมการชุมชนในเมืองและกรรมการหมู่บ้านในชนบท ซึ่งจัดตั้งอยู่แล้ว มีความพร้อมที่จะป้องกันชุมชนของตนเองจากอาชญากรรมและอุบัติเหตุ โดยกระทรวงมหาดไทยจะให้ความช่วยเหลือแนะนำด้านแนวความคิด

(2) กระตุ้นเร่งเร้าให้ชุมชนแต่ละพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ได้ผ่านการบำบัดรักษาทั้งของภาครัฐบาลและ/หรือภาคเอกชนมาแล้ว

2.3.2.2 ส่งเสริมให้หมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตชนบท สามารถจัดข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนในหมู่บ้านนั้น ๆ เอง โดยพัฒนาให้กรรมการหมู่บ้านเข้ามามีบทบาทในการระงับข้อพิพาทเพื่อ

(1) ลดปริมาณคดีอาญาที่สืบเนื่องมาจากความขัดแย้งภายในหมู่บ้าน

(2) ลดปัญหาการเอารัดเอาเปรียบในเชิงกฎหมายและการเพิ่มโอกาสในความเสมอภาคทางกฎหมายแก่ประชาชน

2.3.2.3 เร่งขยายงานประชาสัมพันธ์และรณรงค์ป้องกันอาชญากรรม ยาเสพติดและอุบัติเหตุทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เน้นในสถานศึกษาทุกระดับและในพื้นที่ย่านชุมชน ทั้งนี้ให้ประสานขอรับการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์จากองค์การภาคเอกชน

2.3.2.4 นำเอาหลักตำรวจชุมชนสัมพันธ์มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและการปราบปรามอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปราบปรามอาชญากรรมรุนแรง ตลอดจนระดมการประสานงานของหน่วยงานเสริมทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยมีคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยส่วนภูมิภาคเป็นแกนกลางการประสานงานในส่วนภูมิภาค

2.3.3 แผนกรมสำรวจแม่บท ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2530-2534) มีแผนสาขารัฐธรรมนูญและมวชนสัมพันธ์ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางในการดำเนินงาน และแผนงาน/โครงการไว้ดังนี้

2.3.3.1 วัตถุประสงค์

(1) เพื่อสร้างความเข้าใจ ทศนคติ ความศรัทธา ความเชื่อมั่นและความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน และหน่วยราชการอื่น

(2) เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของตำรวจ ทั้งในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความมั่นคงของชาติ

(3) เพื่อส่งเสริมการศึกษาในท้องถิ่นที่ห่างไกลคมนาคม และการบริการของหน่วยอื่นยังไปไม่ถึงในหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดน

2.3.3.2 เป้าหมาย

(1) เป้าหมายด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การดำเนินการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และกว้างขวาง ครอบคลุมประชาชนทั่วประเทศเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีและมีความศรัทธา เชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของตำรวจ

ก. จัดทำเอกสารเผยแพร่กิจกรรมตำรวจและคู่มือในการให้บริการแจกจ่ายแก่ประชาชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ข. จัดการแถลงข่าวผลการปฏิบัติงานของตำรวจ แก่สื่อมวลชนทุกสาขาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เป็นประจำตามห้วงระยะเวลาและกรณีที่เหมาะสม

ค. จัดแสดงนิทรรศการในโอกาสวันสำคัญของชาติและในโอกาสวันสำคัญของกรมตำรวจ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ง. เผยแพร่ข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงใน - เครือข่ายของกรมตำรวจ และสถานีวิทยุโทรทัศน์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

(2) เป้าหมายด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ได้แก่ การใช้งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ในการสร้างภาพพจน์ที่ดีของตำรวจให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนโดยตรง ตลอดจนเป็น การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายขั้นสุดท้ายที่

ต้องการให้ประชาชนเข้ามาสนับสนุนหรือเข้ามีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความมั่นคงของชาติ ซึ่งจะจำแนกเป้าหมายเป็น 2 ประการใหญ่ ๆ คือ

ก. การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ การฝึกอบรมหรือจัดให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างตำรวจกับกลุ่มบุคคลเป้าหมายอันสำคัญ คือ กลุ่มเด็กเยาวชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มชุมชนอยู่อาศัย ตลอดจนประชาชนทั่วไป ในลำดับความเร่งด่วนแรกคือ ชุมชนแออัด สถาบันการศึกษา ชุมชนอยู่อาศัยในเขตเมือง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นสามารถพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง เพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและเข้ามีส่วนร่วมกับการตำรวจทั้งโดยตรงและโดยอ้อมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมด้วยการ

- ทำการฝึกอบรมเยาวชนอายุระหว่าง 15-25 ปี ตามโครงการเยาวชนสัมพันธ์ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค 72,000 คน

- จัดชุดปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เยี่ยมเยียนและสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

- ฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ด้านการป้องกันอาชญากรรมและอุบัติเหตุแก่นักเรียน นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพและประชาชนทั่วไป ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค 73,500 คน

- ฝึกอบรมและจัดตั้งกลุ่มสมาชิกแจ้งข่าว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค 2,500 คน

ข. การศึกษาความมั่นคงของชาติ ได้แก่ การให้ความรู้หรือฝึกอบรมประชาชนหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายสำคัญ เช่น ประชาชนในพื้นที่ชายแดน พื้นที่ทางไกลการคมนาคม และพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความมั่นคง เกี่ยวกับเงื่อนไขด้านความมั่นคงของชาติเพื่อชักนำให้กลุ่มบุคคลเป้าหมายนั้นเกิดความตระหนักในการเข้ามีส่วนร่วมเพื่อธำรงรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ ตลอดจนดำเนินการหรือสนับสนุนการดำเนินการทางการเมืองเพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตย ให้ประชาชนมีความศรัทธายึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความสำนึกและมีส่วนร่วมทางการเมืองตามครรลองแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้วยการ

- สนับสนุนการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้าน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
- ฝึกอบรมและสนับสนุนการฝึกอบรมองค์กรประชาชนในพื้นที่บริเวณชายแดนและพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความมั่นคง ประมาณ 40,000 คนต่อปี
- ดำเนินการหรือสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานอื่น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
- พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในความรับผิดชอบของตำรวจตระเวนชายแดน
- ส่งเสริมการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาศาสนาบังคับในท้องถิ่นที่ห่างไกลคมนาคมในความรับผิดชอบของตำรวจตระเวนชายแดน

2.3.3.3 แนวทางในการดำเนินการ

(1) ด้านการประชาสัมพันธ์

- จัดสายงานการประชาสัมพันธ์ในหน่วยทุกระดับของกรมตำรวจ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปแบบ
- พัฒนาคูณภาพเจ้าหน้าที่ในสายงานประชาสัมพันธ์ให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง
- จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ให้เพียงพอต่อความจำเป็น
- พัฒนาระบบ และวิธีการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ให้แก่ทุกระดับในกรมตำรวจ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา
- ทำการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจการของตำรวจ ทั้งนี้เพื่อผลในการสร้างความเข้าใจอันจะก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีของประชาชนต่อตำรวจและเพื่อผลในการโน้มน้าวให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของตำรวจ
- ให้ความร่วมมือและประสานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์ตามนโยบายของรัฐบาล

(2) ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

- จัดตั้งองค์การ หรือรับการจัดเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อให้มีฝ่ายอำนวยการและฝ่ายปฏิบัติการ รับผิดชอบงานนี้ขึ้นในทุกระดับ ตั้งแต่กรม ตำรวจลงไปจนถึงระดับสถานีตำรวจภูธร สถานีตำรวจนครบาล หรือหน่วยเทียบเท่าและพิจารณาให้มีการจัดเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการเป็นการประจำ เฉพาะกิจแต่ละหน่วยปฏิบัติการ ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง

- จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้เพียงพอต่อความจำเป็น

- พัฒนาคุณภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานด้านนี้อย่างลึกซึ้งแท้จริง และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ภายใต้อัตระหนักที่ว่า ยิ่งทำการพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้มีคุณธรรม มีความเสียสละ และรับผิดชอบต่อหน้าที่ด้วยจิตสำนึกได้มากเท่าใดก็จะเป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้การปฏิบัติงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของกรมตำรวจเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการได้มากขึ้น เท่านั้นด้วย

- ให้ความรู้ด้วยการฝึกอบรมแก่กลุ่มบุคคลเป้าหมาย เกี่ยวกับปัญหาด้านอาชญากรรมหรืออุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น ตลอดจนรู้จักวิธีการช่วยเหลือตนเองในเบื้องต้นหรือการเข้ามีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว

- ปลุกฝังอุดมการณ์แก่กลุ่มบุคคลเป้าหมาย เพื่อให้รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง และหนทางที่จะได้มาซึ่งสิทธิหน้าที่ดังกล่าว ตามครรลองแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งเน้นให้กลุ่มบุคคลเป้าหมายมีความศรัทธายึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความสำนึกและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

- จัดตั้งหรือสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรประชาชน ที่ไม่ขัดต่อนโยบายของรัฐ และชักนำให้องค์กรเหล่านั้นดำเนินกิจกรรมที่เกื้อกูลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ทั้งในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการรักษาความมั่นคงของชาติ

- ร่วมมือและสนับสนุนหน่วยราชการและภาคเอกชน ตามระบบพนักำล้งเพื่อ
ดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาคุณภาพแก่ประชาชน
- แสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชน ทั้งในด้านเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์
เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของกรมตำรวจ
- ให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารโดยจัดตั้งสถานสงเคราะห์
เด็กก่อนวัยเรียน จัดสร้างโรงเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับให้เพียงพอับความต้องการ
ของประชาชนที่ยากจนไกลคมนาคม ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบของ
ตำรวจตระเวนชายแดน ดำเนินงานทางการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน สำหรับเด็กและนัก
เรียนในความรับผิดชอบของตำรวจตระเวนชายแดน ผักอบรมครู ทชด. เพื่อเสริมสร้าง
ความรู้วิชาการแนวใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ

2.3.4 การบริหารงานด้านการประชาสัมพันธ์ ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตามคำสั่งกรม
ตำรวจที่ 1144/2530 ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2530

2.3.4.1 ความเป็นมา

กรมตำรวจมีคำสั่งที่ 1041/2525 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2525 เรื่องการบริหาร
งานการประชาสัมพันธ์ของกรมตำรวจ ซึ่งต่อมาได้มีการตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ของกรม
ตำรวจแต่การดำเนินการของศูนย์ประชาสัมพันธ์กรมตำรวจ ก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร
และกรมตำรวจมีคำสั่งที่ 223/2527 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2527 เรื่องนโยบายการ
ดำเนินงานมวลชนสัมพันธ์ของกรมตำรวจ โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติ
ในด้านมวลชนสัมพันธ์ไว้ ต่อมารองอธิบดีกรมตำรวจฝ่ายกิจการพิเศษ ได้มีบันทึกที่ 0601
(กศ.)/1095 ลงวันที่ 29 กันยายน 2530 สั่งให้กองวิจัยและวางแผนพิจารณาประเมิน-
การศึกษารายละเอียดและปัญหางานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โดยให้พิจารณาถึงรูปแบบของ
การดำเนินการตามรายงานของคณะกรรมการทำงานเฉพาะกิจ เพื่อศึกษาโครงสร้างและระบบ
บริหารงานเด็ก เยาวชนชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นแนวทางการพิจารณา ซึ่งกองวิจัยและ
วางแผน ได้ร่างแนวทางการบริหารการประชาสัมพันธ์ ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โดยได้
รวมงานที่เกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์ เด็ก เยาวชน ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ไว้
ด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ หักศนคติ ความศรัทธาและความสัมพันธ์

อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ตลอดจนสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของกรมตำรวจ กรมตำรวจได้มีคำสั่งที่ 1144/2530 ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2530 เรื่องการบริหารงานการประชาสัมพันธ์ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของกรมตำรวจ และที่ 1145/2530 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการงานด้านการประชาสัมพันธ์ ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของกรมตำรวจ

2.3.4.2 หลักการและเหตุผล

การพัฒนาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตามแนวทางแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 ได้กำหนดให้การดำเนินการแก้ไขปัญหอาชญากรรมนั้น จะต้องมุ่งเน้นมาตรการป้องกันซึ่งเป็นต้นเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นปัจจัยอันสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้มาตรการป้องกันนั้นมีความสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริงด้วย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหอาชญากรรม รวมทั้งปัญหาอุบัติเหตุ นั้น จะต้องเริ่มขึ้นตั้งแต่การให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นตำรวจซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหานี้ มีความจำเป็นต้องใช้งานด้านการประชาสัมพันธ์ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างภาพพจน์และความสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชน อันส่งผลต่อการให้ความร่วมมือของประชาชนในการช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่ของรัฐในการแก้ไขปัญหอาชญากรรมและอุบัติเหตุให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้สภาพด้านความมั่นคงภายในของชาติที่ผ่านมาโดยทั่วไป สภาวะของการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธของกลุ่มผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคต่าง ๆ เป็นไปด้วยความรุนแรง รัฐบาลต้องทุ่มเททรัพยากรเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวและแม้ว่าในปัจจุบันท่าทีของการต่อสู้อย่างรุนแรงได้เปลี่ยนแปลง เนื่องมาจากมาตรการการเมื่อนำการทหารของรัฐบาลเริ่มจะใช้ได้ผล แต่ก็มิได้เป็นหลักประกันอย่างเพียงพอว่าฝ่ายรัฐบาลจะได้รับชัยชนะในขั้นสุดท้าย ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มผู้ไม่ปรารถนาดีต่อประเทศชาติยังอาจจะอาศัยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันเป็นช่องว่างที่เอื้ออำนวยต่อฝ่ายตรงข้ามในการแทรกแซงหรือริเริ่มในการปฏิบัติการ เช่น ในอดีตที่ผ่านมาได้อีก การดำเนินการด้านมวลชนสัมพันธ์ จึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการประสานความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนอันจะช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติอีกทางหนึ่ง

2.3.4.3 วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาการจราจร ยาเสพติดให้โทษ ปัญหาอุบัติเหตุ อัคคีภัย เพิ่มมากขึ้น ตามแนวทางแผนงานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในแผนงานเสริมสร้างความสงบในสังคมและแผนงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนเสริมสร้างความสงบสุขในสังคมของแผนพัฒนาฉบับที่ 6
- (2) เพื่อสร้างความเข้าใจ ทศนคติ ความศรัทธา ความเชื่อมั่นและความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนและหน่วยราชการอื่น
- (3) เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของตำรวจทั้งในด้าน การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความมั่นคงของชาติ
- (4) เพื่อสนับสนุนมาตรการในการขจัดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านความมั่นคงภายในพื้นที่ชนบทและการพัฒนาชนบทในระบบนิเวศกำลัง
- (5) เพื่อส่งเสริมการศึกษาในท้องถิ่นที่ทางไกลคมนาคมและการบริหารของหน่วยอื่น ยังไปไม่ถึงในหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดน

2.3.4.4 เป้าหมาย

- (1) เป้าหมายด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การดำเนินการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบอย่างมีระบบ ต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพและกว้าง ครอบคลุมประชาชนทั่วประเทศเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง มีทัศนคติและมีความศรัทธาเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของตำรวจ โดยจะใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนเพื่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและป้องกันอุบัติเหตุ
- (2) เป้าหมายด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ได้แก่ การใช้งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการสร้างภาพพจน์ที่ดีของตำรวจให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนโดยตรง ตลอดจนเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายขั้นสุดท้ายที่ต้อง การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และรักษาความมั่นคงของชาติ ซึ่งจะจำแนกเป้าหมายเป็น 2 ประการใหญ่ ๆ คือ
 - ก. เป้าหมายด้านชุมชนสัมพันธ์ เพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ได้แก่ การฝึกอบรมหรือจัดให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างตำรวจกับกลุ่มบุคคลเป้าหมาย ตลอดจนประชาชนทั่วไปในลำดับความเร่งด่วนแรก คือ ชุมชนแออัด สถาบันการศึกษา ชุมชนอยู่อาศัยในเขตเมือง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นสามารถพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่งเพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและเข้ามามีส่วนร่วมกับตำรวจ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อาทิ แก๊งปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาการจราจร ยาเสพติดให้โทษ ปัญหาอัคคีภัยและอุบัติเหตุ เป็นต้น

ข. เป้าหมายด้านมวลชนสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนการรักษาความมั่นคงของชาติภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตำรวจ ได้แก่ การให้ความรู้หรือฝึกอบรมประชาชนหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายสำคัญ เช่น ประชาชนในพื้นที่ชายแดน พื้นที่ทางไกลการคมนาคมและพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความมั่นคง เกี่ยวกับเงื่อนไขด้านความมั่นคงของชาติ เพื่อชักนำให้กลุ่มบุคคลเป้าหมายเหล่านั้นเกิดความตระหนักในการเข้ามีส่วนร่วมเพื่อธำรงรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ ตลอดจนดำเนินการหรือสนับสนุนการดำเนินการทางการเมือง เพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตย ให้ประชาชนมีความศรัทธายึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความสำนึกและมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามครรลองแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย

2.3.4.5 แนวทางในการดำเนินงาน

2.3.4.5.1 การบริหารงานและการปฏิบัติในระดับกรมตำรวจ

(1) คณะกรรมการอำนวยการฯ

ก. ให้มีคณะกรรมการอำนวยการด้านการประชาสัมพันธ์ ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อกำหนดนโยบาย แผนงาน ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ อำนวยการติดตามผลและประเมินผล

ข. คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วยอธิบดีกรมตำรวจ เป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีกรมตำรวจ เป็นกรรมการ และผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจหนึ่งท่านเป็นกรรมการ โดยมีหัวหน้าอำนวยการกรมตำรวจ เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้บังคับการกองวิจัยและวางแผนกรมตำรวจ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และเลขานุการกรมตำรวจเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๓๖
๓๖
๑๑๕
๑๑

๓ ๕๔๖๕๐

ค. ให้ประธานคณะกรรมการอำนวยการ แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ตามความเหมาะสมเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ เสนอแนะนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน ต่อคณะกรรมการอำนวยการฯ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

ง. ให้ประธานคณะกรรมการอำนวยการฯ เรียกประชุมคณะกรรมการและหรือที่ปรึกษาคณะกรรมการตามโอกาสอันควร

(2) คณะกรรมการดำเนินงาน

ให้มีคณะกรรมการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการของคณะกรรมการอำนวยการฯ เป็นประธานกรรมการ หัวหน้าอำนวยการกรมตำรวจ จเรตำรวจและผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการประกอบด้วย หัวหน้าส่วนราชการและผู้ทรงคุณวุฒิในกรมตำรวจตามความเหมาะสม โดยมีผู้บังคับการกองวิจัยและวางแผน เป็นกรรมการและเลขานุการ รองผู้บังคับการกองวิจัยและวางแผน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้แผนก 7 กองวิจัยและวางแผนเป็นที่ทำการของสำนักงานเลขานุการฯ

(3) ให้เลขานุการกรมตำรวจ เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับกรมตำรวจภายใต้แผนงานและการกำกับดูแลของคณะกรรมการอำนวยการฯ โดยให้รายงานผลการปฏิบัติและข้อขัดข้องเป็นระยะ ๆ

(4) ให้เลขานุการกรมตำรวจ ทำหน้าที่เป็นโฆษกกรมตำรวจอีกตำแหน่งหนึ่ง

2.3.4.5.2 การบริหารงานและการปฏิบัติของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

(1) ด้านการประชาสัมพันธ์ ให้เน้นการปฏิบัติในระดับสถานีตำรวจเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นสถานที่ ๆ ประชาชนจะต้องมาติดต่อราชการเป็นประจำ และเป็นจุดบกพร่องที่เป็นเหตุให้กรมตำรวจถูกตำหนิติเตียนจากประชาชนทางสื่อมวลชนอยู่ตลอดเวลา การติดต่อราชการที่สถานีตำรวจไม่ได้รับความสะดวก เจ้าหน้าที่ขาดมนุษยสัมพันธ์ ใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมกับประชาชนผู้มาติดต่อราชการ ทำให้ประชาชนเบื่อกันง่ายเสื่อมศรัทธา ไม่อยากติดต่อกับสถานีตำรวจ แม้ว่าการกรมตำรวจจะได้เคยวางแผนทางการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้แล้ว แต่การปฏิบัติต่อประชาชนในภาพรวมยังไม่ดีขึ้น จึงย้ำการปฏิบัติในการบริการ

ประชาชนที่กรมตำรวจได้เคยสั่งการไว้แล้วดังนี้

(ก) ให้หัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบควบคุม กำกับดูแลและอำนวยความสะดวก งานประชาสัมพันธ์โดยตรง และให้มอบหมายข้าราชการตำรวจระดับสารวัตรหรือรอง สารวัตรที่เหมาะสมหนึ่งนายเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เพื่อควบคุม ดูแล การให้บริการประชาชน

(ข) ให้หัวหน้าหน่วยงานกวดขันความประพฤติและระเบียบวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชาให้ประชาชนเกิดความศรัทธา เชื่อถือไว้วางใจและให้ความร่วมมืออย่าให้เกิดภาพพจน์ในทางลบขึ้นได้

(ค) จัดให้มีสถานที่สำหรับติดต่อบริการ โดยคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้มีมนุษยสัมพันธ์และมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานีตำรวจไว้คอยต้อนรับ ให้คำแนะนำ และให้บริการแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการตลอด 24 ชั่วโมง

(ง) ผูกอบรมมารยาทในการใช้โทรศัพท์ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับโทรศัพท์จากประชาชนผู้มาติดต่อราชการให้รู้จักใช้คำพูดที่ไพเราะ อ่อนน้อม และให้บริการด้วยความจริงใจ

(จ) จัดให้มีแผนผังแสดงหน่วยงานย่อยและทางเดิน การติดต่องานในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งป้ายแสดงชื่อ ที่ตั้งและเขตรับผิดชอบของหน่วยงานในที่ซึ่งสังเกตได้ง่าย รวมทั้งให้รักษาความสะอาดบริเวณที่ทำการตลอดจนบ้านพักอาศัยที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณที่ทำการให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม

(ฉ) จัดแวงสำหรับติดภาพถ่าย หรือข้อความที่เกี่ยวกับกิจกรรมของหน่วย แสดงให้ประชาชนทราบเป็นรายสัปดาห์ หรือรายเดือนแล้วแต่ความเหมาะสม และจัดให้มีตู้สำหรับรับฟังความคิดเห็น ดิชม และคำแนะนำจากประชาชนเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

(ช) จัดให้มีคู่มือสำหรับประชาชนในการติดต่อราชการกับสถานีตำรวจ โดยจัดทำคำแนะนำประชาชนให้จัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อราชการ

(ข) ให้หัวหน้าหน่วยงาน ควบคุม กำกับดูแลอย่าให้ประชาชนเสียเวลาในการรอคอย การให้บริการของเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวนจะต้องตรงต่อเวลาในการนัดหมาย พยานผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้เกี่ยวข้องในคดี อย่าให้บุคคลเหล่านั้นต้องเสียเวลารอคอยหรือเมื่อมาสถานีตำรวจแล้ว พนักงานสอบสวนเลื่อนนัดออกไปอีกจะเป็นเหตุให้ประชาชนเบื่อกว่าในการเป็นพยาน และเป็นอุปสรรคในการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน

อนึ่ง สำหรับงานประชาสัมพันธ์ในระดับกองกำกับการ กองบังคับการและกองบัญชาการตำรวจนครบาล ให้ดำเนินการในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ ในระดับสถานีตำรวจนครบาลโดยอนุโลม

(2) ด้านชุมชนสัมพันธ์

ก) ให้เน้นการปฏิบัติในระดับสถานีตำรวจ โดยให้หัวหน้าหน่วยเป็นผู้รับผิดชอบ และจัดให้มีข้าราชการระดับสัญญาบัตรหนึ่งนาย เป็นหัวหน้าชุดปฏิบัติการ โดยมีข้าราชการตำรวจระดับต่ำกว่าสัญญาบัตรอีกสิบนายเป็นเจ้าหน้าที่ โดยให้งานเด็กเยาวชนและชุมชนสัมพันธ์นี้อยู่ในสายงานป้องกันอาชญากรรมหรือในความรับผิดชอบของสารวัตรปกครองป้องกัน สำหรับสถานีตำรวจระดับสารวัตรใหญ่

ข) ในระดับกองกำกับการ กองบังคับการ เป็นหน่วยรับผิดชอบด้านควบคุม กำกับดูแลและให้การสนับสนุนการดำเนินการภาคสนามของระดับสถานีตำรวจ ตลอดจนตรวจสอบติดตามผลปฏิบัติงาน

ค) ในระดับกองบัญชาการตำรวจนครบาล ให้ถือว่างานด้านเด็กเยาวชนและงานชุมชนสัมพันธ์ เป็นนโยบายสำคัญของกรมตำรวจ ที่ต้องการให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้เห็นเป็นรูปธรรมมีความคู่กับงานปราบปรามอาชญากรรม โดยผลักดันและใช้ส่วนราชการที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้แก่

- กองบังคับการอำนวยการเป็นหน่วยปฏิบัติการฝ่าย
- กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยปฏิบัติงานด้านเด็กและเยาวชน
- กองกำกับการบริการประชาชนเป็นหน่วยปฏิบัติด้านชุมชนสัมพันธ์

ฉะนั้น นอกเหนือจากการกำหนดนโยบาย แผนงาน ควบคุมอำนวยการติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานแล้ว ให้กองบัญชาการตำรวจนครบาล จัดชุดปฏิบัติงานชุมชน-สัมพันธ์ตามขีดความสามารถและความจำเป็น ลงไปเสริมและช่วยเหลือตำรวจท้องที่ตาม ลำดับเร่งด่วนของปัญหา

ง) รูปแบบในการบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ ในระดับกองบัญชาการตำรวจ นครบาล อาจจัดตั้งเป็นรูปคณะกรรมการ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเป็นที่ ปรีกษาคณะกรรมการได้ตามความเหมาะสม

2.3.4.5.3 การบริหารงานและการปฏิบัติของกองบัญชาการตำรวจภูธร 1-4

(1) ด้านการประชาสัมพันธ์ให้ถือปฏิบัติในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ในระดับสถานี ตำรวจนครบาลโดยอนุโลม

(2) ด้านชุมชนสัมพันธ์

ก. ในระดับสถานีตำรวจภูธร ให้จัดชุดปฏิบัติการเช่นเดียวกับสถานีตำรวจ นครบาลโดยเคร่งครัด

ข. ในระดับกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัด อาจจัดตั้งเป็นรูปคณะกรรมการ ชื่น บริหารงานชุมชนสัมพันธ์ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก เป็นที่ปรึกษา คณะกรรมการได้ตามความเหมาะสมและให้จัดชุดปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ตามขีดความสามารถ และความจำเป็นลงไปเสริมและช่วยเหลือตำรวจท้องที่ตามลำดับความเร่งด่วนของปัญหา

ค. ในระดับกองบังคับการตำรวจภูธร ให้รับผิดชอบในด้านการกำกับ ดูแล และสนับสนุนเช่นเดียวกับกองกำกับการและกองบังคับการตำรวจนครบาลโดยเคร่งครัด

ง. ในระดับกองบัญชาการตำรวจภูธร ให้กองบังคับการอำนวยการ เป็น หน่วยปฏิบัติฝ่ายอำนวยการและกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยปฏิบัติงาน ด้านเด็กเยาวชนและชุมชนสัมพันธ์ ให้สามารถจัดชุดปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ตามขีดความ สามารถและความจำเป็นลงไปเสริมและช่วยเหลือตำรวจท้องที่ตามลำดับความเร่งด่วนของ ปัญหา

2.3.4.5.4 การบริหารงานและการปฏิบัติของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ให้รับผิดชอบดำเนินการด้านมวลชนสัมพันธ์ เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของชาติตามโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

2.3.4.5.5 การบริหารงานและการปฏิบัติของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานงานแพทย์ใหญ่ และหน่วยงานที่มีหน้าที่ติดต่อให้บริการแก่ประชาชนทุกหน่วยงาน ให้ถือปฏิบัติในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ในระดับสถานีตำรวจนครบาลโดยอนุโลม

2.3.4.5.6 สำนักงานแพทย์ใหญ่และกองสวัสดิการกรมตำรวจ ให้จัดชุดแพทย์เคลื่อนที่และวงดนตรีกรมตำรวจ สนับสนุนงานด้านชุมชนสัมพันธ์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาลและกองบัญชาการตำรวจภูธร เมื่อได้รับการร้องขอตามความจำเป็นและขีดความสามารถของหน่วยงาน

2.3.5 การดำเนินนโยบายบริหารงานมวลชนสัมพันธ์ของกองบัญชาการตำรวจภูธร 2

ตามแผนกรมตำรวจ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530-2534)

ขั้นเตรียมการ ในการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์นั้น สิ่งที่สำคัญอันดับแรกคือขั้นเตรียมการก่อนที่จะเข้าไปถึงขั้นปฏิบัติความร่วมมือใน เรื่องตัวบุคคลที่จะเข้าไปสัมผัสกับประชาชนจะต้องไม่เข้าไปสร้างปัญหาให้กับประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชนที่เข้าไปดำเนินการในบางส่วนอยู่ก่อนแล้ว การใช้อุปกรณ์เครื่องใช้จะช่วยปฏิบัติการให้มีความคล่องตัว และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของประชาชนในพื้นที่หรือสิ่งที่จะช่วยหรือจะต้องช่วยหรือแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงประโยชน์และผลที่จะได้รับตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดความสำคัญและความเร่งด่วนของพื้นที่เป้าหมายที่ต้องปฏิบัติก่อน หลังเรียงลำดับความสำคัญลงไปก็จะทำให้การปฏิบัติได้ผลดีและจะทำให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันได้ดียิ่งขึ้น

วิธีการปฏิบัติ

การดำเนินงานและปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ มีเป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่การให้ชุมชน และประชาชนสามารถในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินและความมั่นคงในระดับพื้นฐานของตนได้ เพื่อเป็นฐานและสนับสนุนงานการสร้างความสงบสุข

แก่ชุมชนและสังคมของตำรวจ การดำเนินงานดังกล่าวมี 7 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 การพบปะและเยี่ยมผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชน
- ขั้นที่ 2 การศึกษาชุมชนและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน
- ขั้นที่ 3 การร่วมกิจกรรมตามประเพณีและกิจกรรมชุมชน
- ขั้นที่ 4 การวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน
- ขั้นที่ 5 การเตรียมการ การจัดระบบงานและการประเมินความพร้อม
- ขั้นที่ 6 การปฏิบัติการ ชมส. เติมรูปแบบ
- ขั้นที่ 7 การติดตามผล การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข

2.3.6 นโยบายการบริหารงานด้านมวลชนสัมพันธ์ของกองบังคับการตำรวจภูธร 6

(1) ให้หน่วยทุกระดับ เร่งปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน สร้างศรัทธาแสวงหาความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยถือบทบาทของประชาชนเป็นปัจจัยที่จะส่งผลในการปฏิบัติงานในหน้าที่ตำรวจ บรรลุนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกด้าน

(2) กิจกรรมในงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่เปิดกว้างที่หน่วยสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ หลายวิธีการ เพื่อป้องกันการสับสน และมีให้เกิดความแตกต่างกันในการเรียกชื่อ และเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ให้ใช้ชื่อโครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของแต่ละหน่วยแล้วระบุแผนงานหรือกิจกรรมย่อยออกไป

(3) ให้ทุกหน่วยทำความเข้าใจกับข้าราชการตำรวจในสังกัดให้ทราบถึงทิศทางหลักซึ่งแผนงานทุกระดับได้ระบุให้เห็นการดำเนินงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เพิ่มเติมอีกส่วนหนึ่งเพื่อให้ประชาชน ครอบครัวและชุมชนมีบทบาทและส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมากยิ่งขึ้น

(4) ให้มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง - ตำรวจกับประชาชน และหน่วยงานอื่นๆ ทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติ และก่อให้เกิดผลแห่งความสำเร็จในการแก้ปัญหการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม, ยาเสพติด, อุบัติเหตุจราจร ตลอดจนความมั่นคงภายใน

(5) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาชนบท ให้ทุกหน่วยดำเนินการให้ความรู้แก่ข้าราชการตำรวจในสังกัด และเข้าใจถึงความสำคัญที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีบทบาทต่อการพัฒนาชนบท ร่วมมือประสานกับหน่วยงานอื่น ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.7 นโยบายการปฏิบัติงานของกองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดขอนแก่น

กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น มีความตระหนักดีและมองเห็นปัญหาโดยตลอดว่า ความสัมพันธ์ของมนุษย์เริ่มด้วยการพบปะคุ้นเคยและรู้จักมักคุ้นซึ่งกันและกัน ระดับความสัมพันธ์จะต้องเกิดขึ้นด้วยการมีกิจกรรมร่วมกันแต่การจะร่วมกิจกรรมใด ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความรู้จัก ความเข้าใจ ความศรัทธา ความร่วมมือร่วมใจต่อกันก็จะเกิดขึ้น ยิ่งผลสำเร็จมาสู่งานซึ่งเป็นเป้าหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น จึงได้จัดทำโครงการชุมชนสัมพันธ์(หมู่บ้านประชาพิทักษ์-แก่นนคร) สนองตามคำสั่งนโยบายของ กรมตำรวจ กองบัญชาการตำรวจภูธร 2 และ กองบังคับการตำรวจภูธร 6 จึงได้จัดให้มีโครงการปฐมนิเทศแก่เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการงานชุมชนสัมพันธ์ขึ้น เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของงานเพื่อบังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

การดำเนินการปฐมนิเทศ

1. นโยบายกรมตำรวจเกี่ยวกับงานชุมชนสัมพันธ์
2. สภาพปัญหาทางสังคมไทย
3. ตำรวจกับงานประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์
4. โครงสร้างพื้นฐานของงานชุมชนสัมพันธ์
5. ขั้นตอนงานชุมชนสัมพันธ์
6. วิเคราะห์ปัญหาพัฒนาจิต

2.3.8 โครงการชุมชนสัมพันธ์ประชาพิทักษ์-แก่นนคร ตามแผนสาขาชุมชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2.3.8.1 หลักการและเหตุผล

เนื่องจากสภาพของสังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปในทางวัตถุนิยมมากขึ้น อย่างรวดเร็ว การกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก สภาพชนบทได้เปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมืองอยู่ตลอดเวลา มีผลทำให้โครงสร้างความผูกพันของคนในชุมชนลดน้อยลง โครงสร้างของสถาบันครอบครัวก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด มีการอพยพย้ายถิ่นที่อยู่เพื่อชีวิตที่ดีขึ้นจากชนบทเข้าสู่เมือง ปัญหาที่เกิดขึ้นติดตามมามากมายหลายประการ เป็นต้นว่า ปัญหาชุมชนแออัด ยาเสพติด และปัญหาอาชญากรรมที่การกระทำผิดได้ทวีความอุกอาจและโหดร้ายมากขึ้น ปัญหาการบาดเจ็บและตายจากอุบัติเหตุ และปัญหาอื่น ๆ อีกหลายประการ

จากปัญหาความสงบสุขในสังคมที่กล่าวมาอันมีสาเหตุมาจากสถาบันในสังคมและวิถีชีวิตของคนในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ทุกฝ่ายเริ่มมีแนวความคิดร่วมกันในการเสริมสร้างให้เกิดความสงบสุขในสังคมไทย จะต้องเสริมสร้างให้สังคมมีความมั่นคงในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดำเนินการใช้ชุมชนสัมพันธ์ในการป้องกันอาชญากรรมเพื่อการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนในลักษณะของความสัมพันธ์สองทาง ให้ทราบและเข้าใจในปัญหาในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้มีการร่วมมือกับปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาอาชญากรรมร่วมกันและการแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนและภาคเอกชนในการรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ตลอดถึงการป้องกันตนเองได้เป็นอย่างดี

สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองขอนแก่น ตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาอาชญากรรมอันเป็นปัญหาของสังคมว่าเป็นสิ่งจำเป็น และมีความเร่งด่วนที่จะต้องได้รับการดำเนินการอย่างรวดเร็วด้วยการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ที่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจทางเห็นต่อกัน ให้มีสภาพที่ดีต่อกันให้มากยิ่งขึ้น โดยการจัดทำโครงการนี้ขึ้น เพื่อให้เกิดการพบปะคุ้นเคย รู้จักเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจต่อกันเพื่อนำเข้าสู่ความรัก ความศรัทธา และความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะร่วมมือกันสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างจริงจัง

2.3.8.2 วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อเป็นการลดช่องว่างและเสริมสร้าง สัมพันธภาพที่ดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ให้มีความเข้าใจทัศนคติที่ดีต่อกัน สร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น
- (2) เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน ให้ประชาชนได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามองกันและปราบปรามอาชญากรรมกับตำรวจอย่างจริงจัง
- (3) เพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ รู้จักหน้าที่ของตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่น เคารพต่อกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมาย รู้จักการป้องกันรักษาความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ทั้งของตนและเพื่อนบ้าน
- (4) เพื่อให้ประชาชนร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนา สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย ภายในหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านที่ร่วมแรง ร่วมใจ มีความเอื้ออารี รักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นผลสำเร็จ
- (5) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้ร่วมกันรณรงค์ในการต่อต้านยาเสพติดและอาชญากรรมทุกประเภทอย่างจริงจัง สร้างสังคมชนบทในท้องถิ่นให้เป็นหมู่บ้านปลอดซึ่งอาชญากรรม ยาเสพติด ด้วยการลด ละ เลิกอบายมุข และพึงตนเองอย่างมีศักดิ์ศรี

2.3.8.3 พื้นที่ดำเนินการ

หมู่บ้านพื้นที่ดำเนินการ ให้พิจารณาคัดเลือกโดยมีหลักเกณฑ์ในการกำหนดดังนี้

- (1) หมู่บ้านที่มีปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอบายมุข และปัญหา ยาเสพติดให้โทษ
- (2) หมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลสถานีตำรวจ
- (3) หมู่บ้านที่มีจำนวนประชากรค่อนข้างมาก หรือมีจำนวนครอบครัวตั้งแต่ 100 ครอบครัวขึ้นไป
- (4) เป็นหมู่บ้านที่มีได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านตามโครงการ อพป.

2.3.8.4 เป้าหมาย

- (1) การดำเนินการตามโครงการชุมชนสัมพันธ์ประชาพิทักษ์-แก่นนคร นี้เป็นโครงการตามแผนสาขาชุมชนสัมพันธ์ของกรมตำรวจ ที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องนับแต่ปี 2531-2534

(2) อำเภอเมืองขอนแก่นมี 17 ตำบล กำหนดให้มีการดำเนินการในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมาย ดังนี้

- ก. ปีงบประมาณ 2532 ตำบลละอย่างน้อย 2 หมู่บ้าน รวมไม่น้อยกว่า 34 หมู่บ้าน
- ข. ปีงบประมาณ 2533 ตำบลละอย่างน้อย 2 หมู่บ้าน รวมไม่น้อยกว่า 34 หมู่บ้าน
- ค. ปีงบประมาณ 2534 ตำบลละอย่างน้อย 2 หมู่บ้าน รวมไม่น้อยกว่า 34 หมู่บ้าน
- ง. รวมระยะเวลาดำเนินการ ในช่วงระยะเวลา 3 ปี จะต้องดำเนินการให้ได้ไม่น้อยกว่า 102 หมู่บ้าน
- จ. สำหรับการดำเนินการในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นและสุขาภิบาลท่าพระ ได้แยกดำเนินการตามรูปแบบโครงการชุมชนสัมพันธ์ (ในเขตเทศบาล/สุขาภิบาล) ต่างหากแล้ว

2.3.8.5 ขอบเขต

- (1) ดำเนินการในพื้นที่ ๆ คัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือได้รับมอบหมาย
- (2) ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นโดยใกล้ชิด งานใดที่มีหน่วยงานอื่นดำเนินการอยู่แล้วให้หลีกเลี่ยง เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติ เว้นแต่จะได้รับการร้องขอให้เข้าร่วมในการปฏิบัติ ก็ให้เข้าร่วมในฐานะผู้ให้การสนับสนุน เพื่อให้เกิดผลดีต่อประชาชนมากยิ่งขึ้น
- (3) เพื่อให้การดำเนินงานด้านนี้เป็นปกติ และมีผลชัดเจนโดยเร็ว ให้ดำเนินการทุกรูปแบบตามความเหมาะสมกับสภาพสังคม และความจำเป็นของท้องถิ่น โดยอาศัยการสนับสนุนจากภาคเอกชน ซึ่งบางกิจกรรมก็ไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณแต่อย่างใด ควรพิจารณาดำเนินกิจกรรมเสริมตามขีดความสามารถของหน่วยงาน โดยไม่จำกัดพื้นที่ สำหรับ

ในปีงบประมาณ 2532 ควรดำเนินการในพื้นที่เป้าหมายให้หนาแน่น เพื่อช่วยเสริมกิจกรรมหลักให้สมบูรณ์

2.3.8.6 วิธีดำเนินการ

ในการดำเนินการตามโครงการนี้ มีลำดับขั้นตอนรวม 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการพบปะและเยี่ยมผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ โดยการจัดชุดปฏิบัติการประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ 11 นาย เป็นชุดชุมชนสัมพันธ์ (ชมส.) ออกไปพบปะเยี่ยมเยียนบุคคล เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำกลุ่มแม่บ้าน ผู้นำเยาวชน ครูใหญ่หรือครูอ้นเป็นที่เคารพของประชาชน พระสงฆ์ พัฒนาการ ตำบล เกษตรตำบล สาธารณสุขตำบล ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบตำบล และผู้นำทางธรรมชาติ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาชุมชนและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน เป็นการสืบสภาพเรียนรู้และได้รู้จักโดยจัดให้มีการประชุมกับผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การร่วมกิจกรรมตามประเพณีและกิจกรรมชุมชน โดยชุดปฏิบัติการ (ชมส.) เข้าร่วมในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน ร่วมในงานประเพณีต่าง ๆ เช่น งานบุญ งานแต่งงาน งานบวชนาค ผูกเสี้ยว เกี่ยวข้าว งานประจำปี ตลอดจนงานกีฬาต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 4 การประชุมวางแผนร่วมกันกับผู้นำชุมชน ประชาชน เป็นการประชุมวางแผนการจัดระบบงาน กำหนดโครงการฝึกอบรม เพื่อให้ความรู้แก่บุคคลที่จะได้ดำเนินการตามระบบต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การเตรียมการจัดระบบงานและการประเมินความพร้อม เป็นการเตรียมจากผลการประชุมวางแผนจากขั้นตอนที่ 4 ในการเตรียมการอบรมได้แก่

1. การเตรียมวิทยากร
2. การเตรียมสถานที่อบรม
3. การเตรียมวิชาการในการอบรม
4. การเตรียมบุคคลหรือการคัดเลือกบุคคลเข้ารับการอบรม

ขั้นตอนที่ 6 การอบรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติ ชมส. เติมรูปแบบ

1. กำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมตามหลักสูตรจำนวน 3 วัน
2. หลักสูตรและวิชาการในการฝึกอบรม ประกอบด้วย

2.1	ที่มาของโครงการและปัญหาพื้นฐาน	
	ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม	2 ชั่วโมง
2.2	สภาพปัญหาและสาเหตุของอาชญากรรม	1 ชั่วโมง
2.3	ปัญหาอาเสพคดีให้โทษ	1 ชั่วโมง
2.4	ปัญหาและกฎหมายจราจร	1 ชั่วโมง
2.5	กฎหมายที่ประชาชนควรทราบ	1 ชั่วโมง
2.6	การข่าว	1 ชั่วโมง
2.7	บทบาทของประชาชนในการร่วมมือ	
	ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	2 ชั่วโมง
2.8	สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี	1 ชั่วโมง
2.9	การศึกษาพัฒนาคุณภาพชีวิต	1 ชั่วโมง
2.10	การสาธารณสุขมูลฐาน	1 ชั่วโมง
2.11	แนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน	1 ชั่วโมง
2.12	การเกษตรภายในหมู่บ้าน	1 ชั่วโมง
2.13	จริยธรรม	1 ชั่วโมง
2.14	นันทนาการและกลุ่มสัมพันธ์	2 ชั่วโมง

3. จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างน้อยควร 50 คนขึ้นไป บุคคลที่เข้าร่วมการฝึกอบรม มีทุกเพศ เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามโครงการ

4. ภาคนกลางคืน ควรจัดให้มีการพัฒนาจิตใจ นันทนาการและร่วมวิเคราะห์ตามสมควรตามสภาพปัญหาของแต่ละท้องถิ่น เช่น

- (1) เยาวชน
- (2) ผู้ใหญ่บ้าน
- (3) ผู้นำ
- (4) กลุ่มแม่บ้าน
- (5) หรือที่พิจารณาเห็นสมควร

5. วิทยากร

(1) ข้าราชการตำรวจในสังกัด สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองขอนแก่น หรือขอรับการสนับสนุนจากกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น

(2) ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบตำบล

(3) เกษตรตำบล

(4) พัฒนาการตำบล

(5) ศึกษาธิการอำเภอ ครู

(6) สาธารณสุขอำเภอ

(7) พระสงฆ์

6. ในวันสุดท้ายของการฝึกอบรม ให้มีการนำข้าราชการตำรวจทั้งครอบครัว ข้าราชการหน่วยอื่นทั้งภาคเอกชนเข้าร่วมพัฒนา พบปะสังสรรค์ ร่วมกันพัฒนา-การต่าง ๆ ให้เกิดความผูกพันกระชับแน่นแฟ้นเกิดความภาคภูมิใจกับประชาชนในหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 7 เป็นขั้นตอนการจัดตั้ง การติดตามผลงาน การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขโดยดำเนินการดังนี้

ก. การจัดตั้งประกอบด้วย

(1) ประธานคณะกรรมการหมู่บ้านประชาพิทักษ์

(2) คณะกรรมการฝ่ายป้องกัน (สายตรวจ-เวร-ยาม)

(3) คณะกรรมการฝ่ายสืบสวน (หาข่าว)

(4) คณะกรรมการฝ่ายติดตาม (จับกุม)

(5) คณะกรรมการฝ่ายรวบรวม (ข้อมูล)

(6) คณะกรรมการฝ่ายประสานงาน (พัฒนา)

(7) คณะกรรมการฝ่ายอาญาตุลาการ (ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท)

(8) คณะกรรมการฝ่ายสนับสนุน (พยาบาล)

ข้อพิจารณา คณะกรรมการแต่ละฝ่ายควรมีสตอรี่ด้วยเพื่อประสิทธิผล

ข. การประเมินผลและการติดตามแก้ไข

(1) ประสานกับนายอำเภอเมืองขอนแก่นหรือผู้แทน

ติดตามประเมินผล และปรับปรุงแก้ไข

- (2) สํารวจจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- (3) สังเกต
- (4) สอบถาม

ค. หน่วยปฏิบัติการ ใช้กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจากทุกส่วนในสังกัด สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองขอนแก่น โดยให้สารวัตรปกครองป้องกัน สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองขอนแก่น เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ และใช้กำลังสายตรวจรถยนต์-รถจักรยานยนต์ เป็นกำลังหลักในการปฏิบัติ

ง. กำลังปฏิบัติ จัดชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ (ชมส.) ประกอบด้วยกำลังนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร 1 นาย กำลังชั้นประทวน-พลตำรวจ 10 นาย เข้าดำเนินการตามโครงการ

2.3.8.7 ผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

(1) ช่วยเสริมสร้างความรู้สึกลดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น

(2) ช่วยให้การป้องกันอาชญากรรมของรัฐสามารถบรรลุผลสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ในแผนเสริมสร้างความสงบสุขของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) และแผนมหาดไทยแม่บท ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2530-2534)